

Η Εξέγερση του
Πολυτεχνείου/schooltime.gr: Ιστορία

Περιεχόμενα

1	Εξέγερση του Πολυτεχνείου	1
1.1	Οι αιτίες	1
1.2	Τα γεγονότα	2
1.2.1	Οι νεκροί του Πολυτεχνείου	2
1.3	Η δίκη για τα γεγονότα	3
1.4	Παραπομπές	3
1.5	Δείτε επίσης	4
1.6	Επιπλέον υλικό	4
2	Νεκροί του Πολυτεχνείου	5
2.1	Κατάλογος νεκρών πολυτεχνείου	5
2.2	Άλλα θύματα της Χούντας	8
2.3	Κατάλογος θυμάτων που εκφωνείται στην επέτειο της εξέγερσης του Πολυτεχνείου	8
2.4	Παραπομπές	8
2.5	Text and image sources, contributors, and licenses	9
2.5.1	Text	9
2.5.2	Images	9
2.5.3	Content license	9

Κεφάλαιο 1

Εξέγερση του Πολυτεχνείου

Πρωτοσέλιδο της εφημερίδας Μακεδονία στις 16 Νοεμβρίου 1973 που περιγράφει το κλίμα της εποχής.

Η εξέγερση του Πολυτεχνείου το 1973 ήταν μια μαζική διαδήλωση λαϊκής αντίθεσης στο καθεστώς της Χούντας των Συνταγματάρχων. Η εξέγερση ξεκίνησε στις 14 Νοεμβρίου 1973, με κατάληψη του Μετσόβιου Πολυτεχνείου Αθηνών από φοιτητές και σπουδαστές που κλιμακώθηκε σχεδόν σε αντιχουντική επανάσταση και έληξε με αιματοχυσία το πρωί της 17ης Νοεμβρίου, μετά από μια σειρά γεγονότων που ξεκίνησαν με την είσοδο άρματος μάχης στον χώρο του Πολυτεχνείου και την επαναφορά σε ισχύ του σχετικού στρατιωτικού νόμου που απαγόρευε συγκεντρώσεις και την κυκλοφορία σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη.

1.1 Οι αιτίες

Η Ελλάδα βρισκόταν από τις 21 Απριλίου 1967 υπό τη δικτατορική διακυβέρνηση του στρατού, ενός καθεστώτος που είχε καταργήσει τις ατομικές ελευθερίες, είχε διαλύσει τα πολιτικά κόμματα και είχε εξορίσει, φυλακίσει και βασανίσει πολιτικούς και πολίτες με κριτήριο τις πολιτικές τους πεποιθήσεις.

Το 1973 βρίσκει τον ηγέτη της δικτατορίας, Γεώργιο Παπαδόπουλο να έχει ξεκινήσει μια διαδικασία φι-

λελευθεροποίησης του καθεστώτος, η οποία συμπεριλάμβανε την αποφυλάκιση των πολιτικών κρατουμένων και την μερική άρση της λογοκρισίας, καθώς και υποσχέσεις για νέο σύνταγμα και εκλογές στις 10 Φεβρουαρίου 1974 για επιστροφή σε πολιτική διακυβέρνηση. Στελέχη της αντιπολίτευσης, μπόρεσαν έτσι να ξεκινήσουν πολιτική δράση ενάντια της χούντας.^[1]

Η χούντα, στην προσπάθειά της να ελέγξει κάθε πλευρά της πολιτικής, είχε αναμιχθεί στον φοιτητικό συνδικαλισμό από το 1967, απαγορεύοντας τις φοιτητικές εκλογές στα πανεπιστήμια, στρατολογώντας υποχρεωτικά τους φοιτητές και επιβάλλοντας μη εκλεγμένους ηγέτες των φοιτητικών συλλόγων στην Εθνική Φοιτητική Ένωση Ελλάδας (ΕΦΕΕ).^[2] Αυτές οι ενέργειες όπως είναι φυσικό δημιούργησαν έντονα αντιδικτατορικά αισθήματα στους φοιτητές, όπως τον φοιτητή Γεωλογίας Κώστα Γεωργάκη, ο οποίος αυτοπυρπολήθηκε δημόσια το 1970 στην Γένοβα της Ιταλίας σε ένδειξη διαμαρτυρίας ενάντια στη χούντα.^[3] Με αυτή την εξαίρεση, η πρώτη μαζική δημόσια εκδήλωση διαμαρτυρίας ενάντια στη χούντα ήρθε από τους φοιτητές στις 21 Φεβρουαρίου 1973.

Οι αναταραχές ξεκίνησαν λίγο νωρίτερα, στις 5 Φεβρουαρίου, όταν οι φοιτητές του Πολυτεχνείου αποφάσισαν αποχή από τα μαθήματά τους. Στις 13 Φεβρουαρίου γίνεται διαδήλωση μέσα στο Πολυτεχνείο και η χούντα παραβιάζει το πανεπιστημιακό άσυλο, δίνοντας εντολή στην αστυνομία να επέλθει. 11 φοιτητές συλλαμβάνονται και παραπέμπονται σε δίκη. Με αφορμή αυτά τα γεγονότα, στις 21 Φεβρουαρίου, περίπου τρεις με τέσσερις χιλιάδες φοιτητές της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών κατέλαβαν το κτίριο της σχολής στο κέντρο της Αθήνας επί της οδού Σόλωνος, ζητώντας ανάκληση του νόμου 1347 που επέβαλε την στράτευση «αντιδραστικών νέων», καθώς 88 συμφοιτητές τους είχαν ήδη στρατολογηθεί με τη βία. Από την ταραχά του κτιρίου απαγγέλλουν τον ακόλουθο όρκο: «*Εμείς οι φοιτηταί των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων ορκιζόμαστε στο όνομα της ελευθερίας να αγωνισθούμε μέχρι τέλους για την κατοχύρωση: α) των ακαδημαϊκών ελευθεριών, β) του πανεπιστημιακού ασύλου, γ) της ανακλήσεως όλων των καταπιεστικών νόμων και*

διαταγμάτων.» Η αστυνομία έλαβε εντολή να επέμβει και πολλοί φοιτητές σε γύρω δρόμους υπέστησαν αστυνομική βία, χωρίς όμως τελικά να παραβιαστεί το πανεπιστημιακό άσυλο. Τα γεγονότα στη Νομική αναφέρονται συχνά ως προάγγελος της εξέγερσης του Πολυτεχνείου.^{[2][4]}

Η εξέγερση των φοιτητών επηρεάστηκε επίσης σημαντικά και από τα νεανικά κινήματα της δεκαετίας του '60, και ειδικά από τα γεγονότα του Μάη του '68.^[5]

1.2 Τα γεγονότα

Στις 14 Νοεμβρίου 1973 φοιτητές του Πολυτεχνείου αποφάσισαν αποχή από τα μαθήματα και άρχισαν διαδηλώσεις εναντίον του βάνουσου στρατιωτικού καθεστώτος. Οι φοιτητές που αυτοαποκαλούνταν «Ελεύθεροι Πολιορκημένοι», οχυρώθηκαν μέσα στο κτίριο της σχολής επί της οδού Πατησίων και ξεκίνησαν τη λειτουργία του ανεξάρτητου ραδιοφωνικού σταθμού του Πολυτεχνείου. Ο πομπός κατασκευάστηκε μέσα σε λίγες ώρες στα εργαστήρια της σχολής Ηλεκτρολόγων Μηχανικών από τον Γιώργο Κυρλάκη. Το, πλέον ιστορικό, μήνυμά τους ήταν: «*Εδώ Πολυτεχνείο! Λαέ της Ελλάδας το Πολυτεχνείο είναι σημαιοφόρος του αγώνα μας, του αγώνα σας, του κοινού αγώνα μας ενάντια στη δικτατορία και για την Δημοκρατία*». Εκφωνητές του σταθμού ήταν η Μαρία Δαμανάκη, ο Δημήτρης Παπαχρήστος και ο Μίλτος Χαραλαμπίδης.^[6]

Οι διαδηλώσεις, τα συλλαλητήρια και οι εκδηλώσεις ενάντια στο καθεστώς της Χούντας αυξάνονται. Κυρίως στην Αθήνα αλλά και σε σημεία της επαρχίας δημιουργούνται συνθήκες εξέγερσης. Από τις 14 Νοεμβρίου μέχρι και τις 17 Νοεμβρίου (και πιο περιορισμένα μέχρι τις 18 Νοεμβρίου) στήνονται οδοφράγματα και διεξάγονται οδομαχίες μεταξύ εξεγερμένων και αστυνομίας. Στις 3 π.μ. της 17ης Νοεμβρίου, και ενώ οι διαπραγματεύσεις για ασφαλή αποχώρηση των φοιτητών είναι σε εξέλιξη, αποφασίζεται από την μεταβατική κυβέρνηση η επέμβαση του στρατού και ένα από τα τρία άρματα που είχαν παραταχθεί έξω από τη σχολή, γκρεμίζει την κεντρική πύλη. Κατά την είσοδο του άρματος συνθλίβονται 2-3 φοιτητές που βρίσκονται πίσω από την πύλη (γεγονός "λίαν πιθανό αλλά ανεπιβεβαίωτο" σύμφωνα με το πόρισμα του εισαγγελέα Τσεβά).^[7] Επίσης, από τα συντρίμια τραυματίζεται σοβαρά (συντριπτικά κατάγματα στα πόδια) η φοιτήτρια Πέπη Ρηγοπούλου.^[8] Ο σταθμός του Πολυτεχνείου έκανε εκκλήσεις στους στρατιώτες να αφηγήσουν τις εντολές των ανωτέρων τους και στη συνέχεια ο εκφωνητής απήγγειλε τον Ελληνικό Εθνικό Ύμνο. Η μετάδοση συνεχίστηκε ακόμα και μετά την είσοδο του άρματος στον χώρο της σχολής. Οι φοιτητές που είχαν παραμείνει στο Πολυτεχνείο, μαζεύτηκαν στο

κεντρικό προαύλιο, ψάλλοντας τον εθνικό ύμνο. Η πτώση της πύλης ακολουθήθηκε από την είσοδο μιας μονάδας ενόπλων στρατιωτών των ΛΟΚ που οδήγησαν τους φοιτητές, χωρίς βία, έξω από το Πολυτεχνείο, μέσω της πύλης της οδού Στουρνάρα. Οι αστυνομικές δυνάμεις που περιμένουν στα δυο πεζοδρόμια της Στουρνάρα επιτίθενται στους φοιτητές, την έξοδο των οποίων αποφασίζουν (σύμφωνα και με το πόρισμα του εισαγγελέα Τσεβά) να περιφρουρήσουν κάποιοι από τους στρατιώτες, οι οποίοι σε ορισμένες περιπτώσεις επενέβησαν και εναντίον των αστυνομικών που βιαιοπραγούσαν στους φοιτητές. Πολλοί φοιτητές βρίσκουν καταφύγιο σε γειτονικές πολυκατοικίες. Ελεύθεροι σκοπευτές της αστυνομίας ανοίγουν πυρ από γειτονικές ταράτσες, ενώ άνδρες της ΚΥΠ καταδιώκουν τους εξεγερθέντες. Οι εκφωνητές του σταθμού του Πολυτεχνείου παρέμειναν στο πόστο τους και συνέχισαν να εκπέμπουν το ιστορικό μήνυμα για 40 λεπτά μετά την έξοδο, οπότε συνελήφθησαν.^{[8][9]}

1.2.1 Οι νεκροί του Πολυτεχνείου

ΕΔΩΘΗΣΑΝ ΥΠΕΥΘΥΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 11 είναι οι νεκροί 138 οί τραυματίαι

Τα όνόματα και οι επαγγελματικές ιδιότητες των θυμάτων. -Δύο είναι ξένοι

ΑΘΗΝΑΙ. 19.— Υπέσθησαν σφαγή επί ενός νεκρού και τραυματίες 43 των νεαρών Έλλοιων την Κυριακή 17 ημερών μετά την ιστορική σφαγή της 17ης Νοεμβρίου 1973. Ο αριθμός των νεκρών είναι 11, οι τραυματίες 138. Τα όνόματα των νεκρών είναι τα εξής:

1. ΣΑΜΟΥΡΗΣ Γεώργιος, 17ών ετών, σπουδαστής Πανετίου. Έρωσθη επί της πύλης Εξέγερσης.
2. ΠΑΡΕΛΙΟΣ Βασίλ. τού Παν. 47ών ετών, Επιστάτης Οδοκλάδων.
3. ΚΟΜΗΝΙΟΣ Διομήδης τού Ήσδν, 17, μαθητής.
4. ΤΟΡΙΑ Μαρνούλα Έγκλη Λαση. Παράγλη, 22 ετών, γεννηθείσα ως Κίς Μίλων Παπαδόπουλος σπουδαστρια.
5. ΣΠΑΡΤΙΔΗΣ Άλκις τού Εσστα, 17, μαθητής.
6. ΜΗΚΙΑΡΗ Βασιλική τού Θεολού, 17, Ερωσθη από στρατό στην Π. Κηφισού.
7. ΘΕΟΔΩΡΟΥ Δημ. τού Θεορ. 47ών 5 1/2. Έρωσθη επί του Στρατιωτικού προέμου επί των εγκαταστάσεων, εκ Βελιγίου.
8. ΚΑΡΑΜΑΝΗΣ Μάριος τού Δημ. 23 ετών, Ηλεκτροτεχνίτης. Έρωσθη επί της κατασκευής των Λαοφών Ανεμόμυλων επί Πατησίων.
9. ΚΑΡΑΚΑΣ Πάρος, Άλλοι, γεννηθείς ως Μπαγασιάν τού 1930. Τύποςος επίτακτος, τεχνολογολογός.
10. ΚΑΡΑΚΑΣ Γεώργιος, 17ών ετών, σπουδαστής Πανετίου. Έρωσθη κατά της κατασκευής επί της πύλης Εξέγερσης.
11. ΜΑΡΚΑΚΗΣ Μιχαήλ, 17ών ετών, σπουδαστής Πανετίου. Έρωσθη κατά της κατασκευής επί της πύλης Εξέγερσης.

ΝΕΑΙ ΔΙΑΤΑΓΑΙ

11 μ.μ. - 5 π.μ.
ή απαγόρευσις
κυκλοφορίας
εις Θεσσαλονίκην
7 μ.μ. - 5 π.μ.
εις Άθηναις

Το απόσπασμα των Ελλοίων που δόθηκε από τον εισαγγελέα Τσεβά, 19 Νοεμβρίου 1973, περιελάμβανε τα εξής:

1. Απαγορεύεται η κυκλοφορία των οχημάτων επί της οδού Στουρνάρας από ώρα 23.00 έως 05.00 της επομένης.

Η πρώτη λίστα με τους καταγεγραμμένους νεκρούς της Εξέγερσης του Πολυτεχνείου, όπως δόθηκε σε συνέντευξη Τύπου που διοργάνωσε ο υφυπουργός της Χούντας Σπύρος Ζουρνατζής στις 19 Νοεμβρίου 1973, από τον προϊστάμενο της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας Αθηνών Δημήτρη Καψάσκη. Αναφέρονται τα ονόματα των νεκρών που είχαν νεκροτομηθεί ως το απόγευμα της Κυριακής 18 Νοεμβρίου 1973.

Στρατιώτες και αστυνομικοί έβαλαν με πραγματικά πυρά κατά πολιτών μέχρι και την επόμενη μέρα, με συνέπεια αρκετούς θανάτους στον χώρο γύρω από το Πολυτεχνείο, αλλά και στην υπόλοιπη Αθήνα. Η πρώτη επίσημη καταγραφή τον Οκτώβριο του 1974, από τον εισαγγελέα Δημήτρη Τσεβά, εντόπισε 18 επίσημους ή πλήρως βεβαιωθέντες νεκρούς και 16 άγνωστους "βασίμως προκύπτοντες".^[7] Ένα χρόνο αργότερα ο αντεισαγγελέας εφετών Ιωάννης Ζαγκίνης έκανε λόγο για 23 νεκρούς, ενώ κατά τη διάρκεια της δίκης που ακολούθησε προστέθηκε ακόμη ένας. Οι πρώτες (δημοσιογραφικές) προσπάθειες για την καταγραφή των γεγονότων μιλούσαν για 59 νεκρούς ή και 79 θύματα, με βάση τον κατάλογο Γεωργούλα.^[10] Σύμφωνα με έρευνα του διευθυντή του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, Λεωνίδα Καλλιβρετάκη το 2003, ο αριθμός των επωνύμων νεκρών ανέρχεται σε 23, ενώ αυτός των νεκρών αγνώστων στοιχείων σε 16.

Ο Χρήστος Λάζος υποστηρίζει ότι οι νεκροί είναι 83 και ίσως περισσότεροι. Ανάμεσά τους ο 19χρονος Μιχάλης Μυρογιάννης, ο μαθητής λυκείου Διομήδης Κομνηνός και ένα πεντάχρονο αγόρι που εγκλωβίστηκε σε ανταλλαγή πυρών στο Ζωγράφου. Κατά τη δίκη των υπευθύνων της χούντας υπήρξαν μαρτυρίες για τον θάνατο πολλών πολιτών κατά τη διάρκεια της εξέγερσης. Τέλος χιλιάδες σύμφωνα με εκτιμήσεις ήταν οι τραυματίες πολίτες.^[11]

1.3 Η δίκη για τα γεγονότα

Στις 30 Δεκεμβρίου του 1975 και μετά από ακροαματική διαδικασία δίομιση μηνών και διάσκεψη 6 ημερών ενώπιον του πενταμελούς εφετείου Αθηνών, εκδόθηκε η απόφαση του δικαστηρίου το οποίο κήρυξε ένοχους τους 20 από τους 32 κατηγορούμενους, ενώ αθώωσε άλλους 12. Οι κύριες ποινές που επιβλήθηκαν:

- **Δημήτριος Ιωαννίδης** (αρχηγός της ΕΣΑ την περίοδο της εξέγερσης): 7 φορές ισόβια για ηθική αυτουργία σε 7 ανθρωποκτονίες από πρόθεση και 25 χρόνια κάθειρξη κατά συγχώνευση για ηθική αυτουργία σε 38 απόπειρες ανθρωποκτονιών και πρόκληση διάπραξης κακουργημάτων, καθώς και διαρκής στέρηση των πολιτικών του δικαιωμάτων.
- **Γεώργιος Παπαδόπουλος** (εν ενεργεία δικτάτορας την περίοδο της εξέγερσης): 25 χρόνια κάθειρξη για απλή συνέργεια σε ανθρωποκτονίες από πρόθεση και απόπειρες ανθρωποκτονιών, καθώς και δεκαετής στέρηση των πολιτικών του δικαιωμάτων.
- **Σταύρος Βαρνάβας** (αντιστράτηγος Ε.Α.): 3 φορές ισόβια για ηθική αυτουργία σε 3 ανθρωποκτονίες από πρόθεση και 25 χρόνια κάθειρξη κατά συγχώνευση για ηθική αυτουργία σε 17 απόπειρες ανθρωποκτονιών και πρόκληση διάπραξης κακουργημάτων, καθώς και διαρκής στέρηση των πολιτικών του δικαιωμάτων.
- **Νικόλαος Ντερτιλής** (ταξίαρχος Ε.Α.): Ισόβια κάθειρξη και διαρκής στέρηση των πολιτικών του δικαιωμάτων για ανθρωποκτονία από πρόθεση του φοιτητή Μυρογιάννη.
- Άλλοι τέσσερις ανώτατοι αξιωματικοί σε 25 χρόνια κάθειρξη κατά συγχώνευση για ηθική αυτουργία σε συνολικά 12 ανθρωποκτονίες και 56 απόπειρες ανθρωποκτονιών, καθώς και δεκαετής στέρηση των πολιτικών τους δικαιωμάτων.
- Άλλοι 12 κατηγορούμενοι σε μικρότερες ποινές, από 5 μήνες έως 10 χρόνια κάθειρξη για διάφορες κατηγορίες, κυρίως για ηθική αυτουργία σε επικίνδυνες σωματικές βλάβες. Οι ποινές κάτω του ενός έτους, ήταν εξαγοράσιμες.^[12]

1.4 Παραπομπές

- [1] Σπύρος Σακελλαρόπουλος, «Τα αίτια της πτώσης της δικτατορίας», Ελευθεροτυπία, 20 Απριλίου 2007. Ανακτήθηκε στις 11 Οκτωβρίου 2007.
- [2] Sansimera.gr, «Η κατάληψη της νομικής». Ανακτήθηκε στις 11/10/2007.
- [3] Sansimera.gr, «Βιογραφίες - Κώστας Γεωργιάκης». Ανακτήθηκε στις 11 Οκτωβρίου 2007.
- [4] Το Καποδιστριακό, «Εκδήλωση μνήμης για τα γεγονότα της Νομικής Σχολής την 21η Φεβρουαρίου», 1 Μαρτίου 2007. Ανακτήθηκε στις 11 Οκτωβρίου 2007.
- [5] Πέτρος Ευθυμίου, «Μάης '68: Ο απόηχος στην Ελλάδα», Το Βήμα, 10 Μαΐου 1998. Ανακτήθηκε στις 11 Οκτωβρίου 2007.
- [6] Αθήνα 9.84 - Μουσείο Ραδιοφωνίας, - «Ραδιοσταθμός "Εδώ Πολυτεχνείο"». Ανακτήθηκε στις 11 Οκτωβρίου 2007. Αρχαιοθετημένο.
- [7] «14-10-1974: Πόρισμα Τσεβά για Πολυτεχνείο». Ανακτήθηκε στις 17 Νοεμβρίου 2008.
- [8] Το ΒΗΜΑ onLine, «Ο στρατιώτης-οδηγός του τανκ που γκρέμισε την πύλη του Πολυτεχνείου σπάει τη σιωπή του και μιλάει πρώτη φορά για το μακελειό της 17ης Νοεμβρίου 1973», 09 Νοεμβρίου 2003. Ανακτήθηκε στις 12 Οκτωβρίου 2007.
- [9] Βλάσης Βλασίδης, «Η πολιορκία και η επέμβαση», Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων. Ανακτήθηκε στις 12 Οκτωβρίου 2007.

- [10] ChiosNews.com, «Πρώτη επίσημη έρευνα για το Πολυτεχνείο», 16 Νοεμβρίου 2003. Ανακτήθηκε στις 19 Νοεμβρίου 2007.
- [11] Χρήστος Λάζος, «Ελληνικό φοιτητικό κίνημα 1821-1973», εκδόσεις Γνώση, 1987. Ανακτήθηκε στις 12 Οκτωβρίου 2007. Αρχαιοθετημένο
- [12] Εφημερίδα Μακεδονία, 31 Δεκεμβρίου 1975, σελίδες 1 και 5.

1.5 Δείτε επίσης

- Πορεία του Πολυτεχνείου (1980)

1.6 Επιπλέον υλικό

- Το ΒΗΜΑ onLine, «1973-2003 ΦΑΚΕΛΟΣ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΤΑ ΑΓΝΩΣΤΑ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ», 9 Νοεμβρίου 2003. Ανακτήθηκε στις 11 Οκτωβρίου 2007. Αρχαιοθετημένο.
- Sansimera.gr, «Η εξέγερση του Πολυτεχνείου». Ανακτήθηκε στις 12 Οκτωβρίου 2007.
- Βλάσης Βλασίδης, «Η εξέγερση του Πολυτεχνείου», Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων. Ανακτήθηκε στις 12 Οκτωβρίου 2007. Αρχαιοθετημένο.
- «Studenten met spandoecken voor de universiteit». Europeana. http://www.europeana.eu/portal/record/09003/15315C6AAAD8CC886F33CCF5BCC1CD4CB2D7F89E.html?start=144&query=%3A*&qf=Athens&startPage=133&rows=12. Ανακτήθηκε στις 2013-04-29.
- 33η Επέτειος του Πολυτεχνείου (Αρχείο ντοκιμαντέρ της Δημόσιας Τηλεόρασης - πρώην Ε.Ρ.Τ.)
- Πολυτεχνείο 1973, μονταρισμένο υλικό από το Εθνικό Οπτικοακουστικό Αρχείο
- Έναρξη της δίκης για τα γεγονότα του Πολυτεχνείου ενώπιον του Πενταμελούς Εφετείου Αθηνών στις φυλακές του Κορυδαλλού 16/10/1975 (Εθνικό Οπτικοακουστικό Αρχείο)
- Καταθέσεις του πρώην Πρωθυπουργού Παναγιώτη Κανελλόπουλου και του αρχηγού της Ένωσης Κέντρου – Νέες Δυνάμεις Γεωργίου Μαύρου ενώπιον του Πενταμελούς Εφετείου Αθηνών κατά τη διάρκεια της δίκης των κατηγορουμένων για τα γεγονότα του Πολυτεχνείου. 19/11/1975 (Εθνικό Οπτικοακουστικό Αρχείο)

Κεφάλαιο 2

Νεκροί του Πολυτεχνείου

ΕΔΩΘΗΣΑΝ ΥΠΕΥΘΥΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

11 είναι οι νεκροί 138 οί τραυματίαι

Τά ονόματα και οι επαγγελματικές ιδιότητες των θημάτων. -Δύο είναι ξένοι

ΝΕΑΙ ΔΙΑΤΑΓΑΙ
11 μ.μ. - 5 π.μ.
ή απαγόρευσις
κυκλοφορίας
εις Θεσσαλονίκην
7 μ.μ. - 5 π.μ.
εις Αθήνας

1. ΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Γεώργιος, 42 ετών, 22, σπουδαστής Πανεπίου "Ερασιτέχης" εις την περιοχή "Σούρκειαν".
2. ΠΑΡΕΙΟΣ Βασίλ, 20 ετών, 4, 25, Βουλιαχτών οδού.
3. ΚΟΜΗΝΙΩΣ Δημήτρης, 20 ετών, 12, μαθητής.
4. ΤΟΡΙΑ Μαρκελίνα, Έγκλητο Λοιπ., Ηερδής, 22 ετών, γεννηθείσα εκ Μάλτης Ηερδής, σπουδαστική.
5. ΣΠΑΡΤΙΑΝΗΣ Άλκις, 20 ετών, 16, μαθητής.
6. ΜΗΚΚΙΑΡΗ Βασιλική, 20 ετών, 17, Ερασιτέχης από στρατιωτική Π. Ηρόδο.
7. ΟΣΟΔΩΡΟΥ Δημήτρη, 20 ετών, 4, 25, 12, Ερασιτέχης εις τον Λαογραφικό από διαμετρική τριτομια εις την Ερασιτέχνη, εκ Βελγίου.
8. ΚΑΡΑΜΑΛΙΩΤΗΣ Μάριος, 20 ετών, 23 ετών, Αεροπορικός. Ερασιτέχης επί της Κοινοπραξίας των Λαογράφων "Αλεξάνδρου και Πατισίου".
9. ΚΑΡΑΚΑΣ Πέτρος, 19 ετών, γεννηθείς εις Αργυρούπολην τή 1920, Τόπος: άγνωστος, τετρατάξιας γυμνασίου.

Καθ' η εγγύση εκ των τραυματιών εβλήθη κατά τους παραγόμενους (όχι) σήμερον οι θύματα τραυματισθέντες:

- 1) Μικηρή Μαρκελίνα, 20 ετών, 12, μαθητής, τραυματισθείς εις την οδόν Κορινθίων.
- 2) Γεώργιος Γεωργιάδης, 20 ετών, 20, Αεροπορικός, τραυματισθείς εις την οδόν Αιόλου.

Όσοι οι νεκροί ανέρχονται εις 11. Τα πάματα των περισσότερων εκ των προσκομισθέντων νεκρών, κατά την έπιτολίαν του κ. Καψάσκου, παραδόθηκαν προς ταφήν.

Τό σύνολον των τραυματιών, συμπεριλαμβανομένων των 22 εκτός ΚΑΤ Αθηνών, ανέρχεται εις 100-110 θύματα και οι 38 εκ των ενδημιών αεροπορικών.

Κατά την προεκτίμησιν εκ των τραυματιών 43 υπολογίζονται εις τό ΚΑΤ Αθηνών, 22 εις τό Ερασιτέχνην Κέντρον και 22 εις τον Ερασιτέχνην Πύργον. Πιθανώς τό άποκρονον και άλλος τραυματιστής, οι άσφατοι ή άσπλησθέντες εις βιοτικές κινησάς και μένοντες άγνωστοι. Έκ των τραυματισθέντων 2-4 ή κατώτερος ηλικίας άποκινησάς.

για 59 νεκρούς ή και 79 θύματα, με βάση τον κατάλογο Γεωργούλα.^[3] Σύμφωνα με έρευνα του διευθυντή του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, Λεωνίδα Καλλιβρετάκη το 2003, ο αριθμός των επωνύμων νεκρών ανέρχεται σε 24, ενώ αυτός των νεκρών αγνώστων στοιχείων σε 16.^{[4][5]}

Οι τραυματίες των γεγονότων του Πολυτεχνείου που νοσηλεύτηκαν σε νοσοκομείο ή κλινική και έχουν πιστοποιηθεί ανέρχονται σε 1.103, ενώ αδιευκρίνιστος παραμένει ο αριθμός των τραυματιών που δεν έτυχαν καμίας φροντίδας.^[6]

2.1 Κατάλογος νεκρών πολυτεχνείου

Ακολουθεί ο κατάλογος των νεκρών του Πολυτεχνείου σύμφωνα με την έρευνα του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών.^[4]

1. **Σπυρίδων Κοντομάρης του Αναστασίου**, 57 ετών, δικηγόρος (πρώην βουλευτής Κερκύρας της Ένωσης Κέντρου), κάτοικος Αγίου Μελετίου, Αθήνα. Στις 16.11.1973, γύρω στις 20.30-21.00, ενώ βρισκόταν στη διασταύρωση οδών Γεωργίου Σταύρου & Σταδίου, προσβλήθηκε από δακρυγόνα αέρια που έριχνε η Αστυνομία κατά των διαδηλωτών, με αποτέλεσμα να υποστεί έμφραγμα του μυοκαρδίου. Μεταφέρθηκε στο Σταθμό Πρώτων Βοηθειών του Ε.Ε.Σ., όπου διαπιστώθηκε ο θάνατος του.
2. **Διομήδης Κομνηνός του Ιωάννη**, 17 ετών, μαθητής, κάτοικος Λευκάδος 7, Αθήνα. Στις 16.11.1973, μεταξύ 21.30 και 21.45, ενώ βρισκόταν μαζί με άλλους διαδηλωτές στη διασταύρωση των οδών Αβέρωφ & Μάρνη, τραυματίστηκε θανάσιμα στην καρδιά από πυρά που έριξαν εναντίον του άνδρες της φρουράς του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως. Μεταφέρθηκε στο Σταθμό Πρώτων Βοηθειών του Ε.Ε.Σ. και από εκεί, νεκρός πλέον, στο Ρυθμιστικό Κέντρο Αθηνών (όπως λεγόταν τότε το Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο).

Η πρώτη λίστα με τους καταγεγραμμένους νεκρούς της Εξέγερσης του Πολυτεχνείου, όπως δόθηκε σε συνέντευξη Τύπου που διοργάνωσε ο υφυπουργός της Χούντας Σπύρος Ζουρνατζής στις 19 Νοεμβρίου 1973, από τον προϊστάμενο της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας Αθηνών Δημήτρη Καψάσκου. Αναφέρονται τα ονόματα των νεκρών που είχαν νεκροτομηθεί ως το απόγευμα της Κυριακής 18 Νοεμβρίου 1973.

Ως νεκροί του Πολυτεχνείου αναφέρονται τα θύματα από τα χτυπήματα και τους πυροβολισμούς των σωμάτων ασφαλείας, κατά τη διάρκεια της εξέγερσης του Πολυτεχνείου, τον Νοέμβριο του 1973. Η πρώτη επίσημη καταγραφή τον Οκτώβριο του 1974, από τον εισαγγελέα Δημήτρη Τσεβά, εντόπισε 18 επίσημους ή πλήρως βεβαιωθέντες νεκρούς και 16 άγνωστους "βασιμίως προκύπτοντες".^[1] ^[2] Ένα χρόνο αργότερα ο αντιεισαγγελέας εφετών Ιωάννης Ζαγκίνης έκανε λόγο για 23 νεκρούς, ενώ κατά τη διάρκεια της δίκης που ακολούθησε προστέθηκε ακόμη ένας. Οι πρώτες (δημοσιογραφικές) προσπάθειες για την καταγραφή των γεγονότων μιλούσαν

3. **Σοκράτης Μιχαήλ**, 57 ετών, εμπειρογνώμων ασφαλιστικής εταιρείας, κάτοικος Περιστερίου Αττικής. Στις 16.11.1973, μεταξύ 21.00 και 22.30, ενώ βρισκόταν μεταξύ των οδών Μπουμπουλίνας και Σόλωνος, προσβλήθηκε από δακρυγόνα αέρια που έριχνε η Αστυνομία κατά των διαδηλωτών, με αποτέλεσμα να υποστεί απόφραξη της αριστεράς στεφανιαίας. Μεταφέρθηκε ημιθανής στο Σταθμό Πρώτων Βοηθειών του Ε.Ε.Σ. (Φ Σεπτεμβρίου), όπου και πέθανε.
4. **Toril Margrethe Engeland του Per Reidar**, 22 ετών, φοιτήτρια από το Molde της Νορβηγίας. Στις 16.11.1973, γύρω στις 23.30, τραυματίστηκε θανάσιμα στο στήθος από πυρά της φρουράς του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως. Μεταφέρθηκε από διαδηλωτές στο ξενοδοχείο «Ακροπόλ» και αργότερα, νεκρή ήδη, στο Σταθμό Πρώτων Βοηθειών του Ι.Κ.Α. Ανακριβώς είχε αναφερθεί αρχικά από την Αστυνομία ως «Αιγυπτία Τουρίλ Τεκλέτ» και η παρεξήγηση αυτή επιβιώνει ακόμη σε κάποιους «καταλόγους νεκρών».
5. **Βασίλειος Φάμελλος του Παναγιώτη**, 26 ετών, ιδιωτικός υπάλληλος, από τον Πύργο Ηλείας, κάτοικος Κάσου 1, Κυψέλη, Αθήνα. Στις 16.11.1973, γύρω στις 23.30, τραυματίστηκε θανάσιμα στο κεφάλι από πυρά της φρουράς του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως. Μεταφέρθηκε από διαδηλωτές στο Σταθμό Πρώτων Βοηθειών του Ε.Ε.Σ. και από εκεί, νεκρός πλέον, στο Ρυθμιστικό Κέντρο Αθηνών.
6. **Γεώργιος Σαμούρης του Ανδρέα**, 22 ετών, φοιτητής Παντείου, από την Πάτρα, κάτοικος πλατείας Κουντουριώτου 7, Κουκάκι. Στις 16.11.1973 γύρω στις 24.00, ενώ βρισκόταν στην ευρύτερη περιοχή του Πολυτεχνείου (Καλλιδρομίου και Ζωσιμάδων), τραυματίστηκε θανάσιμα στον τράχηλο από πυρά της αστυνομίας. Μεταφέρθηκε στο πρόχειρο ιατρείο του Πολυτεχνείου, όπου απεβίωσε. Από εκεί μεταφέρθηκε στο Σταθμό Πρώτων Βοηθειών του Ι.Κ.Α. Ανακριβώς είχε αναφερθεί αρχικά από την Αστυνομία ως «Χαμουρλής».
7. **Δημήτριος Κυριακόπουλος του Αντωνίου**, 35 ετών, οικοδόμος, από τα Καλάβρυτα, κάτοικος Περιστερίου Αττικής. Κατά τις βράδυες ώρες της 16.11.1973 ενώ βρισκόταν στην περιοχή του Πολυτεχνείου, προσβλήθηκε από δακρυγόνα αέρια και στη συνέχεια κτυπήθηκε από αστυνομικούς με συμπαγείς ράβδους, συνεπεία των οποίων πέθανε, από οξεία ρήξη αορτής, τρεις ημέρες αργότερα, στις 19.11.1973, ενώ μεταφερόταν στο Σταθμό Πρώτων Βοηθειών του Ε.Ε.Σ.
8. **Σπύρος Μαρίνος του Διονυσίου**, επονομαζόμενος Γεωργαράς, 31 ετών, ιδιωτικός υπάλληλος, από την Εξωχώρα Ζακύνθου. Κατά τις βράδυες ώρες της 16.11.1973, ενώ βρισκόταν στην περιοχή του Πολυτεχνείου, κτυπήθηκε από αστυνομικούς με συμπαγείς ράβδους, και υπέστη κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις. Μεταφέρθηκε στο Θεραπευτήριο Πεντέλης, όπου πέθανε τη Δευτέρα, 19.11.1973, από οξύ αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο. Τάφηκε στην ιδιαίτερη πατρίδα του, όπου στις 9.9.1974, έγινε τελετή στη μνήμη του.
9. **Νικόλαος Μαρκούλης του Πέτρου**, 24 ετών, εργάτης, από το Παρθένι Θεσσαλονίκης, κάτοικος Χριστομάνου 67, Σεπόλια, Αθήνα, εργάτης. Κατά τις πρωινές ώρες της 17.11.1973, ενώ βόδιζε στην πλατεία Βάθης, τραυματίστηκε στην κοιλιά από ριπή στρατιωτικής περιπόλου. Μεταφέρθηκε στο Ρυθμιστικό Κέντρο Αθηνών, όπου πέθανε τη Δευτέρα 19.11.1973.
10. **Αικατερίνη Αργυροπούλου σύζυγος Αγγελή**, 76 ετών, κάτοικος Κέννεντυ και Καλύμνου, Άγιοι Ανάργυροι Αττικής. Στις 10.00 της 17.11.1973, ενώ βρισκόταν στην αυλή του σπιτιού της, τραυματίστηκε στην πλάτη από σφαίρα. Διακομίστηκε στην κλινική «Παμμακάριστος» (Κάτω Πατήσια), όπου νοσηλεύτηκε επί ένα μήνα και κατόπιν μεταφέρθηκε στο σπίτι της, όπου πέθανε συνεπεία του τραύματος της μετά από ένα εξάμηνο (Μάιος 1974).
11. **Στυλιανός Καραγεώργης του Αγαμέμνονος**, 19 ετών, οικοδόμος, κάτοικος Μιαούλη 38, Νέο Ηράκλειο Αττικής. Στις 10.15 το πρωί της 17.11.1973, ενώ βρισκόταν μαζί με άλλους διαδηλωτές στην οδό Πατησίων, μεταξύ των κινηματογράφων «ΑΕΛΛΩ» και «ΕΛΛΗΝΙΣ», τραυματίστηκε από ριπή πολυβόλου που έριξε εναντίον τους περίπολος πεζοναυτών που επέβαινε ενός τεθωρακισμένου οχήματος. Μεταφέρθηκε στο Κ.Α.Τ., όπου πέθανε μετά από 12 μέρες, στις 30.11.1973.
12. **Μάρκος Καραμανής του Δημητρίου**, 23 ετών, ηλεκτρολόγος, από τον Πειραιά, κάτοικος Χίου 35, Αιγάλεω. Στις 10.30 περίπου το πρωί της 17.11.1973, ενώ βρισκόταν στην ταράτσα πολυκατοικίας επί της πλατείας Αιγύπτου 1, τραυματίστηκε θανάσιμα στο κεφάλι από πυρά της στρατιωτικής φρουράς που ενέδρευε στην ταράτσα του Ο.Τ.Ε. (αυτουργός ο ανθυπολοχαγός Ιωάννης Αυμπέρης, 573ου Τάγματος Πεζικού). Μεταφέρθηκε στην κλινική «Πανάνασσα» (πλατεία Βικτωρίας), όπου διαπιστώθηκε ο θάνατος του.
13. **Αλέξανδρος Σπαρτίδης του Ευστρατίου**, 16 ετών, μαθητής, από τον Πειραιά, κάτοικος Αγίας Λαύρας 80, Αθήνα. Στις 10.30 με 11.00 περίπου το πρωί της 17.11.1973, ενώ βόδιζε στη

- διασταύρωση των οδών Πατησίων και Κότσικα, τραυματίστηκε θανάσιμα στην κοιλιά από πυρά της στρατιωτικής φρουράς που ενέδρευε στην ταράτσα του Ο.Τ.Ε. (αντουργός ο ανθυπολοχαγός Ιωάννης Δυμπέρης, 573ου Τάγματος Πεζικού). Με διαμπερές τραύμα μεταφέρθηκε στο Κ.Α.Τ., όπου τον βρήκε νεκρό ο πατέρας του.
14. **Δημήτριος Παπαϊωάννου**, 60 ετών, διευθυντής ταμείου αλευροβιομηχάνων, κάτοικος Αριστομένους 105, Αθήνα. Γύρω στις 11.30 της 17.11.1973, ενώ βρισκόταν στην πλατεία Ομοιοίας, προσβλήθηκε από δακρυγόνα αέρια που έριχνε η Αστυνομία. Μεταφέρθηκε στο Σταθμό Πρώτων Βοηθειών του Ε.Ε.Σ., όπου διαπιστώθηκε ο θάνατος του, συνεπεία εμφράγματος.
 15. **Γεώργιος Γεριτσιδής του Αλεξάνδρου**, 47 ετών, εφοριακός υπάλληλος, κάτοικος Ελπίδος 29, Νέο Ηράκλειο Αττικής. Στις 12.00 της 17.11.1973, ενώ βρισκόταν μέσα στο αυτοκίνητο του στα Νέα Λιόσια, τραυματίστηκε θανάσιμα στο κεφάλι από πυρά που διέσχισαν τον ουρανό του αυτοκινήτου. Μεταφέρθηκε στο Ρυθμιστικό Κέντρο Αθηνών, όπου πέθανε αυθημερόν.
 16. **Βασιλική Μπεκιάρη του Φωτίου**, 17 ετών, εργαζόμενη μαθήτρια, από τα Αμπελάκια Βάλτου Αιτωλοακαρνανίας, κάτοικος Μεταγένους 8, Νέος Κόσμος. Στις 12.00 το μεσημέρι της 17.11.1973, ενώ βρισκόταν στην ταράτσα του σπιτιού της, τραυματίστηκε θανάσιμα στον αυχένα από πυρά. Μεταφέρθηκε στο Ρυθμιστικό Κέντρο Αθηνών και στη συνέχεια στον «Ευαγγελισμό», όπου πέθανε αυθημερόν.
 17. **Δημήτρης Θεοδώρας του Θεοφάνους**, 5 1/2 ετών, κάτοικος Ανακρέοντος 2, Ζωγράφου. Στις 13.00, της 17.11.1973, ενώ διέσχιζε με τη μητέρα του τη διασταύρωση της οδού Ορεινής Ταξιαρχίας με τη λεωφόρο Παπάγου στον Ζωγράφου, τραυματίστηκε θανάσιμα στο κεφάλι από πυρά στρατιωτικής περιπόλου με επικεφαλής αξιωματικό (πιθανόν ο ήλαρχος Σπυρίδων Σταθάκης του Κ.Ε.Τ/Θ), που βρισκόταν ακροβολισμένη στο λόφο του Αγίου Θεράποντος. Εξέπνευσε ακαριαία και όταν μεταφέρθηκε στο Νοσοκομείο των Παίδων, απλώς διαπιστώθηκε ο θάνατος του.
 18. **Αλέξανδρος Βασίλειος (Μπασρί) Καράκας**, 43 ετών, Αφγανός τουρκικής υπηκοότητας, ταχυδακτυλουργός, κάτοικος Μύρων 10, Άγιος Παντελεήμονας, Αθήνα. Στις 13.00, της 17.11.1973, ενώ βιάδιζε με τον 13χρονο γιο του στη διασταύρωση των οδών Χεύδεν και Αχαρνών, τραυματίστηκε θανάσιμα στην κοιλιά από ριπή μυδραλίου τεθωρακισμένου στρατιωτικού οχήματος. Μεταφέρθηκε απευθείας στο νεκροτομείο, όπου διαπιστώθηκε ο θάνατος του.
 19. **Αλέξανδρος Παπαθανασίου του Σπυρίδωνος**, 59 ετών, συνταξιούχος εφοριακός, από το Κεράσοβο Αιτωλοακαρνανίας, κάτοικος Νάξου 116, Αθήνα. Στις 13.30 της 18.11.1973, ενώ βιάδιζε με τις ανήλικες κόρες του στη διασταύρωση των οδών Δροσοπούλου και Κύθνου, απέναντι από το ΙΣΤ' Αστυνομικό Τμήμα, βρέθηκε εν μέσω πυρών, προερχομένων από τους αστυνομικούς του Τμήματος, με αποτέλεσμα να πάθει συγκοπή. Μεταφέρθηκε στο Σταθμό Πρώτων Βοηθειών, όπου διαπιστώθηκε ο θάνατος του.
 20. **Ανδρέας Κούμπος του Στέργιου** 63 ετών, βιοτέχνης, από την Καρδίτσα, κάτοικος Αμαλιάδος 12, Κολωνός. Γύρω στις 11.00 με 12.00 της 18.11.1973, ενώ βιάδιζε στη διασταύρωση των οδών Γ' Σεπτεμβρίου και Καποδιστρίου, τραυματίστηκε στη λεκάνη από πυρά μυδραλίου τεθωρακισμένου στρατιωτικού οχήματος. Μεταφέρθηκε στο Σταθμό Πρώτων Βοηθειών του Ε.Ε.Σ., κατόπιν στο Ρυθμιστικό Κέντρο Αθηνών και τέλος στο Κ.Α.Τ., όπου και πέθανε στις 30.1.1974.
 21. **Μιχαήλ Μυρογιάννης του Δημητρίου**, 20 ετών, ηλεκτρολόγος, από τη Μυτιλήνη, κάτοικος Ασημάκη Φωτήλα 8, Αθήνα. Στις 12.00 το μεσημέρι της 18.11.1973, ενώ βιάδιζε στη διασταύρωση των οδών Πατησίων και Στουρνάρη, τραυματίστηκε θανάσιμα στο κεφάλι από πυρά περιστροφικού αξιωματικού του Στρατού (αντουργός ο συνταγματάρχης Νικόλαος Ντερτιλής). Μεταφέρθηκε στο Σταθμό Πρώτων Βοηθειών του Ε.Ε.Σ. σε κωματώδη κατάσταση και κατόπιν στο Ρυθμιστικό Κέντρο Αθηνών, όπου πέθανε αυθημερόν.
 22. **Κυριάκος Παντελεάκης του Δημητρίου**, 44 ετών, δικηγόρος, από την Κροκεία Λακωνίας, κάτοικος Φερρών 5, Αθήνα. Στις 12.00 με 12.30 το μεσημέρι της 18.11.1973, ενώ βιάδιζε στη διασταύρωση των οδών Πατησίων και Γλάδστωνος, τραυματίστηκε θανάσιμα από πυρά διερχομένου άρματος μάχης. Μεταφέρθηκε στο Ρυθμιστικό Κέντρο Αθηνών, όπου και πέθανε στις 27.12.1973.
 23. **Ευστάθιος Κολινιάτης**, 47 ετών, από τον Πειραιά, κάτοικος Νικοπόλεως 4, Καματερό Αττικής. Κτυπήθηκε στις 18.11.1973 από αστυνομικούς με συμπαγείς ράβδους, και υπέστη κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, συνεπεία των οποίων πέθανε στις 21.11.1973.
 24. **Ιωάννης Μικρώνης του Αγγέλου**, 22 ετών, φοιτητής στο τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Πατρών, από την Άνω Αλισσό Αχαΐας. Συμμετείχε στην κατάληψη του Πανεπιστημίου Πατρών. Κτυπήθηκε μετά τα γεγονότα,

υπό συνθήκες που παραμένουν ακόμη αδιευκρίνιστες. Συνεπεία της κακοποίησης του υπέστη ρήξη του ήπατος, εξαιτίας της οποίας πέθανε στις 17.12.1973 στο Λαϊκό Νοσοκομείο Αθηνών, όπου νοσηλεύεται. Σύμφωνα με ορισμένες ενδείξεις, ο τραυματισμός του συνέβη στην Πάτρα, άλλες όμως πληροφορίες τον τοποθετούν στην Αθήνα. Η περίπτωση του παραμένει υπό έρευνα.

2.2 Άλλα θύματα της Χούντας

Η Χούντα των Συνταγματαρχών βαρύνεται και για τις παρακάτω δολοφονίες ή θανάτους λόγω ανήκεισής της βλάβης που προήλθαν από βασανισμούς.

- Βασίλης Πεσλής (ετών 15, 21-4-1967)^[7]
- Μαρία Καλαβρού (ετών 24, 21-4-1967)^[7]
- Παναγιώτης Ελής (ετών 47, 25-4-1967)^[8]
- Νικηφόρος Μανδηλαράς, δικηγόρος υπόθεσης ΑΣΠΙΔΑ
- Γιάννης Χαλκίδης, (ετών 27, 5-7-1967) στέλεχος της Νεολαίας Λαμπράκη και της ΕΔΑ
- Γιώργος Τσαρουχάς, πρώην βουλευτής της ΕΔΑ, δολοφονήθηκε στη Θεσσαλονίκη
- Σπύρος Μουστακλής, δημοκρατικός αξιωματικός, βασανίστηκε απάνθρωπα στην ΕΑΤ-ΕΣΑ λόγω της συμμετοχής του στο Κίνημα του Ναυτικού το 1973, κατέστη ανάπηρος και απεβίωσε λόγω βαρύτατων επιπλοκών τη δεκαετία του '80.

2.3 Κατάλογος θυμάτων που εκφωνείται στην επέτειο της εξέγερσης του Πολυτεχνείου

Ο κατάλογος των θυμάτων της Χούντας που εκφωνείται τα τελευταία χρόνια στο πολυτεχνείο περιλαμβάνει τα παρακάτω ονόματα. Συμπεριλαμβάνονται συνολικά 88 ονόματα θυμάτων από ολόκληρη την περίοδο της δικτατορίας (1967-1974).^{[9][10]}

2.4 Παραπομπές

- [1] Πατρίς Ολόκληρο το πόρισμα του εισαγγελέα Δ. Τσεβά για τα γεγονότα του Πολυτεχνείου
- [2] «14-10-1974: Πόρισμα Τσεβά για Πολυτεχνείο». Ανακτήθηκε στις 17 Νοεμβρίου 2008.
- [3] ChiosNews.com, «Πρώτη επίσημη έρευνα για το Πολυτεχνείο», 16 Νοεμβρίου 2003. Ανακτήθηκε στις 19 Νοεμβρίου 2007.

- [4] Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Πολυτεχνείο '73: Το ζήτημα των θυμάτων: Νεκροί και τραυματίες
- [5] Καθημερινή Η λίστα με τους πραγματικούς νεκρούς της εξέγερσης του Νοέμβρη
- [6] thenetwar.com Οι νεκροί και οι τραυματίες του πολυτεχνείου
- [7] iospress.gr Η Γνωστή-Άγνωστη αντίσταση στη χούντα
- [8] Ριζοσπάστης Ο αγωνιστής που δολοφονήθηκε από τη χούντα
- [9] Ριζοσπάστης Προσκλητήριο νεκρών
- [10] Εορτή Πολυτεχνείου, Λίστα Επέτειο

2.5 Text and image sources, contributors, and licenses

2.5.1 Text

- **Εξέγερση του Πολυτεχνείου** *Source:* <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BE%CE%AD%CE%B3%CE%B5%CF%81%CF%83%CE%B7%20%CF%84%CE%BF%CF%85%20%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CF%85%CF%84%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%B5%CE%AF%CE%BF%CF%85?oldid=4928883> *Contributors:* Geraki, Kalogeropoulos, Dada, Templar52, *Αλέξανδρος, Badseed, Gerakibot, Dead3y3, Diu, Egmontaz, Veron, Kostisl, Magioladitis, CommonsDelinker, Radiobuzzer, Dimitriss, Alaniaris, Ferengi, Dimitriss, Sotkil, T.thanos, MARKELLOS, Μυρμηγκάκι, DragonBot, Tzavaras, Alexbot, Dipa1965, Glavkos, ArielGlenn, Nikosguard, Gds1974, Grant0, VJSC263IO, Egmontbot, Vagrand, C messier, Nataly8, ManosHacker, Divineale, ChuispastonBot, R530, Νυκτόβιος, Yobot, KAKTOS, Dimitrik, Glorious 93, Geilamir, Gotse daje, PatridgesonGR, SamoaBot, KCharitakis, ΖῶονΠολιτικόν, Ah3kal και Anonymous: 74
- **Νεκροί του Πολυτεχνείου** *Source:* <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9D%CE%B5%CE%BA%CF%81%CE%BF%CE%AF%20%CF%84%CE%BF%CF%85%20%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CF%85%CF%84%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%B5%CE%AF%CE%BF%CF%85?oldid=4834394> *Contributors:* Αντιγόνη, Lemur12, CubicStar, Tony Esopi, ΑΝώΔυΝος, Sotkil, Tzavaras, Costas78, Vagrand, Greco22, Yobot, Glorious 93, Gotse daje, Ογκόλιθος, Dimzam10, Mikaelballack1821 και Anonymous: 12

2.5.2 Images

- **Αρχείο:20_November_1973.jpg** *Source:* http://upload.wikimedia.org/wikipedia/el/5/54/20_November_1973.jpg *License:* Εύλογη χρήση *Contributors:* Αρχείο Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος *Original artist:* Εφημερίδα «Μακεδονία»
- **Αρχείο:Polytexneio.JPG** *Source:* <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/el/d/d1/Polytexneio.JPG> *License:* Εύλογη χρήση *Contributors:* Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος *Original artist:* Εφημερίδα «Μακεδονία»
- **Αρχείο:Wikisource-logo.svg** *Source:* <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/4c/Wikisource-logo.svg> *License:* CC-BY-SA-3.0 *Contributors:* *Original artist:* Nicholas Moreau

2.5.3 Content license

- Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0